

EL COLOR I LA TEXTURA COM A RECURS COMPOSITIU EN LA PINTURA

Els colors tenen tres característiques: el matís o tonalitat; la lluminositat o lluentor; i la saturació o puresa.

El matís o tonalitat és el color mateix

La lluminositat és la quantitat de blanc o negre que té

La saturació és la puresa del color respecte al gris.

La perspectiva cromàtica es produeix gràcies a que, perceptualment, hi ha colors que tendeixen a acostar-se i d'altres a allunyar-se. Els colors càlids -groc, taronja, vermell- són dels primers, mentre que els freds -violeta, blau i verd- són dels segons.

S'ha de dir però, que hi ha altres aspectes com la superfície que ocupa cada color que alteren aquesta sensació.

KIRCHNER, Ernst Ludwig
Fränzi davant d'una cadira tallada, 1910.
Pintor expressionista

Exemple de la transgressió de la perspectiva produïda pel color. La cara que hi ha al primer terme (en verd) s'allunya més que la persona del darrera (color càlid) que s'apropa.

NOLDE, Emil, **Flors vermelles** 1906.
Pintor expressionista

Exemple de la utilització del color per donar sensació de profunditat

Des del punt de vista de la percepció, hi ha dos tipus de textura: la tàctil i la visual. La textura tàctil és real. La visual la deduïm de l'aparença tàctil que ens dóna la imatge i està relacionada amb la nostra experiència prèvia sobre objectes reals.

La gamma de textures naturals és molt àmplia: rugosa, espinosa, aspra, granulosa, suau, apelfada, sedosa, satinada, llisa, polida, llustrosa, gelatinosa, etc.

En la història de la pintura hem de distingir molt clarament l'evolució de la textura tàctil de la visual. La textura visual la potencien tots aquells corrents que tenen intenció realista i es distribueixen a llarg del temps. Les qualitats tàctils de la pintura en canvi es comencen a explorar a partir de finals del segle XIX fins a l'actualitat.

Pel que fa al color, a grans trets, les pintures fins al romànic es caracteritzaven per l'ús d'una reduïda gamma cromàtica, amb colors plans que accentuaven les figures que els contenien. A partir del gòtic i sobretot del renaixement, s'amplien les possibilitats cromàtiques amb colors nous. La pintura a l'oli es "popularitza" i s'aconsegueixen gammes riques de colors. L'efecte volumètric s'intensifica amb la utilització de la perspectiva i les ombres.

Velázquez, Diego. **Vella fregint ous**. 1618

Pintor barroc

Exemple de l'utilització de colors càlids graduats per la llum i les ombres.

En els dos exemples es potencia la creació de textures visuals que imitin els objectes reals.

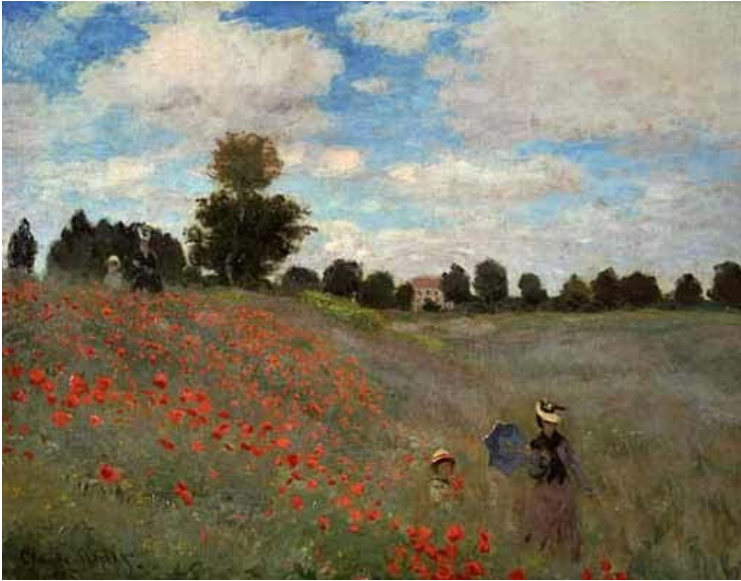
Eyck, Jan van. **Retrat de Giovanni Arnolfini i la seva dona**. 1434.

Pintor renaixantista

Exemple de la utilització del color realista i dels efectes de la llum per donar sensació de profunditat

El segle XIX, és el segle de la fotografia i dels estudis científics sobre el color que tenen conseqüències directes en el món de l'art. En la pintura, el dibuix perd importància davant de la intenció de captar la llum i el color. Neix l'impressionisme i més tard el puntillisme que aprofita per exemple els nous coneixements sobre els colors complementaris per definir les ombres.

Monet, claud. **Els gallarets**. 1873

Pintor impresionista

Exemples de la utilització de les pinzellades de colors per donar sensació de realitat.

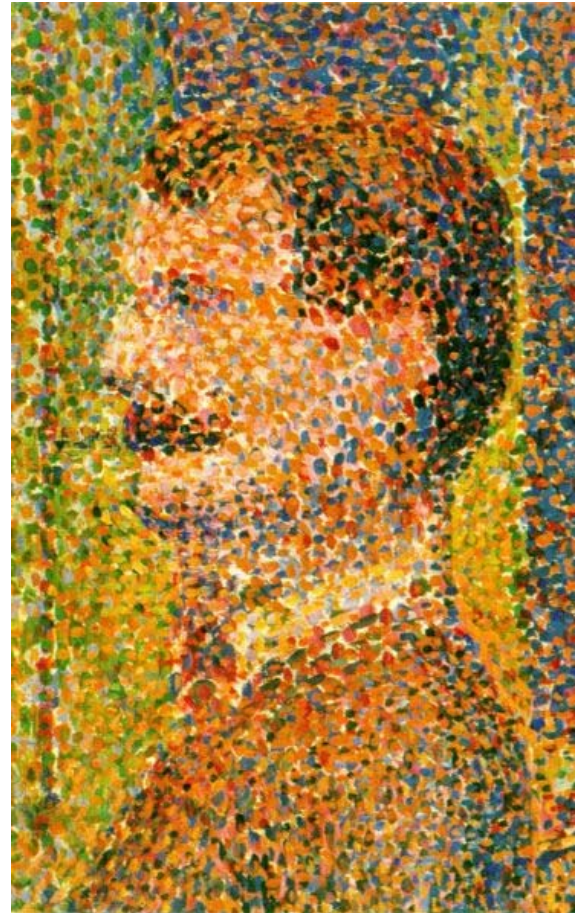
PISSARRO, Camille

The Meadows at Éragny, Apple Tree, 1894

Pintor impresionista

Els impressionistes comencen a explorar les qualitats tàctils de les pinzellades en els seus quadres.

El postimpressionisme, una part de l'expressionisme, el fauvisme i el cubisme, tornen a emprar els colors plans i a rebutjar sovint el clarobscur amb voluntat espacial. Es potencia el contrast cromàtic i es renuncia a la naturalesa com a referent cromàtic a seguir.¹ La textura tàctil de la pintura és un element més a tenir en compte en la composició d'aquestes imatges.

Seurat, George Pierre. **La parade**. 1889

Pintor puntillista

Exemple de la utilització dels colors molt saturats i contrastats per definir la imatge.

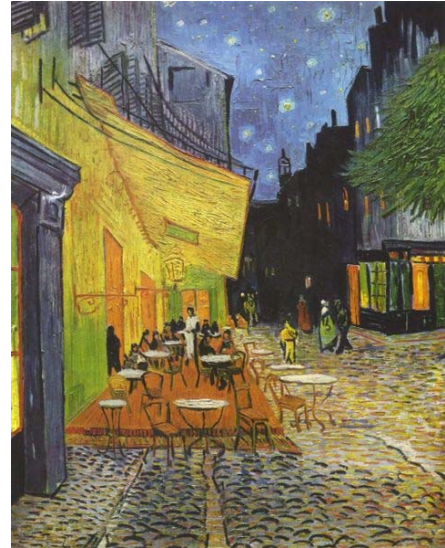
¹ Alonso, Francisco. Desenvolupament de la creativitat a partir de la fotografia. Extret de web <http://www.xtec.es/sgfp/llicencies/199798/resums/falonso.htm> (16-05-2006)

Cézanne, Paul. **Els jugadors de cartes**. 1892
Pintor postimpressionista

Exemple de la utilització de tons de color blau, groc i vermell en pinzellades soltes que aconseguen sintetitzar la imatge.

Van Gogh, Vincent **Terrassa del cafe de la Place du Forum** 1888.

Pintor postimpressionista

Exemple de la importància del color en front de la perspectiva.

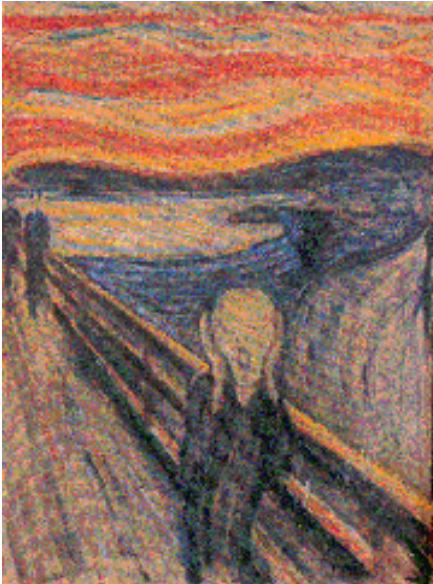
Gauguin, **Dones de Tahiti** 1891
Pintor postimpressionista

Es dona molta més importància al color que al dibuix. Fa àrees grans del mateix color ressegueix els contorns.

Van gogh, Vincent. **Els girasols** 1888

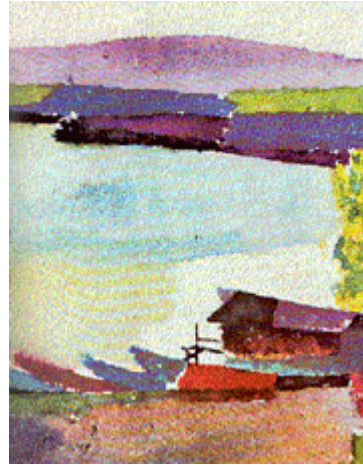
Munch, Edgar. El crit. 1893
Pintor expressionista

La imatge vol transmetre la sensació d'angoixa i desesperació. No es dóna importància al dibuix ni a la perspectiva. El color i la textura estan supeditades a la intenció.

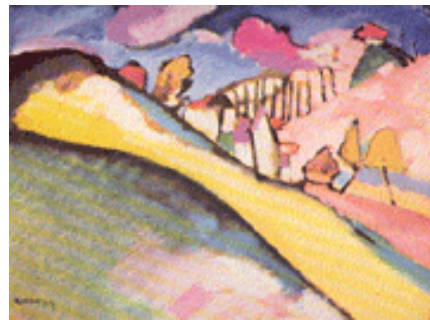
Kokoschka, Óscar. Núvia del vent. 1902

En el quadre l'autor vol expressar el desamor per una dona.

Klee, Paul. Petit port 1914

Pintor expressionista en una primera època que desenvolupa en abstracció i surrealisme

V. Kandinsky, Paisatge prop de Murnau, 1910

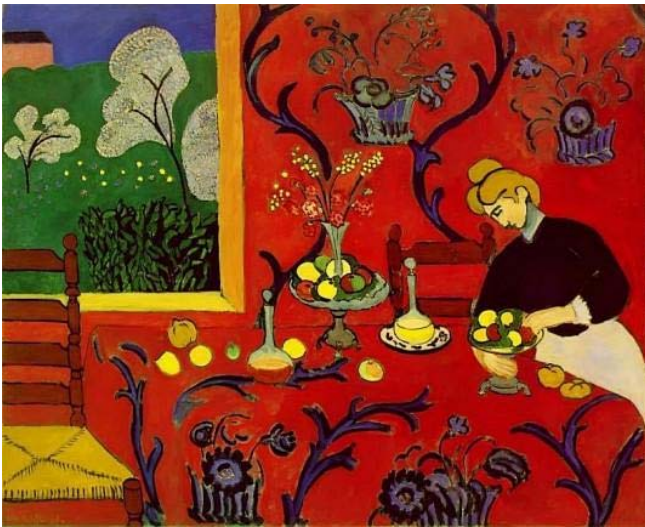
Pintor expressionista en una primera època que desenvolupa en abstracció.

Pinten la sensació que els dóna el paisatge que no ha de ser realista.

V. Kandinsky, **Composició IV**, 1913

Pintura amb un grau d'abstracció més gran.

Matisse, Henry. **Harmonia en vermell**. 1908
Pintor fauvista.

Es renuncia al dibuix en perspectiva normativa a favor del cromatisme. La utilització de la mateixa intensitat cromàtica vermella dona sensació de bidimensionalitat a la imatge.

Picasso, Pablo. **Les senyoretes d'Avignon**. 1907

Amb aquest quadre Picasso inicia la seva època cubista.

De Vlaminck, Maurice. **Naturalesa morta** 1907
Pintor fauvista.

Els pintors fauvistes treballen amb colors molt vius.

Gris, Juan. **Guitarra i mandolina**. 1919
Pintor cubista

Amb el cubisme hi ha un trancament total de la perspectiva per representar sense voluntat de donar sensació de realitat. Es treballa amb els punts de vista i la geometrització. Els colors no interessen, per això són plans.

Picasso, Pablo. *Naturalesa morta amb cadira*. 1912

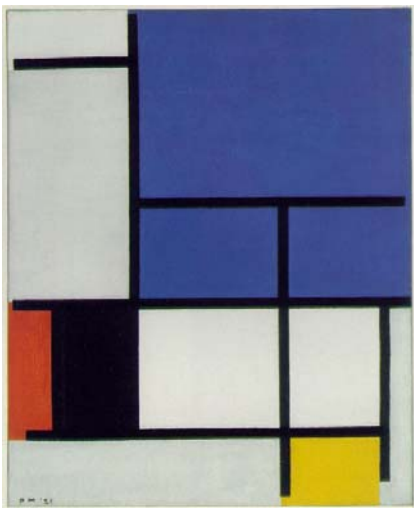
El cubisme explora les textures visuals i tàctils. Per exemple aquesta obra utilitza un hule encerat per fer un collage que imita un treball amb la palla.

Ernst, Marx. *La Forêt pétrifiée*, 1929
Pintor surrealista

Utilització de les textures tàctils a partir de la tècnica del frottage; utilitzada de forma automàtica serveix per crear composicions no premeditades. Els surrealistes estaven interessats en pintar sobre l'inconscient, els somnis. Les textures i els colors estaven supeditats a les seves intencions

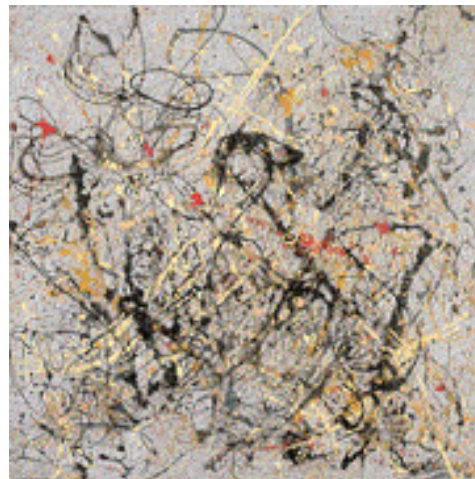
Corrents posteriors, com l'abstracció, l'expressionisme abstracte, el pop art o l'op art han continuat explorant les característiques plàstiques del color i la textura, mentre que altres com l'hiperrealisme i la nova pintura figurativa fan un ús més clàssic del color i retornen a l'utilització de textures visuals.

Mondrian, Piet. *Composició amb blau, vermell, negre, groc i gris* 1921

Pintor abstracte

La pintura vol representar principis filosòfics com l'equilibri, ordre i harmonia a través de la plasticitat dels colors i la geometria.

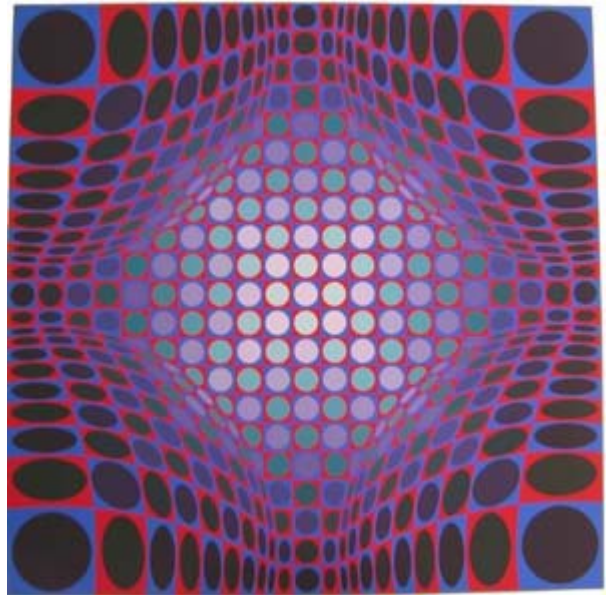
Pollock, Jackson. **Numero 18**. 1960
Pintor expressionista abstracte. Pintura d'acció

Pintura que dóna importància al gest automàtic de l'artista. El cromatisme i el dibuix estan supeditats a ell. Es dóna molta importància a la textura tàctic de les taques.

Warhol, andy. Marilyn Monroe, 1967
Pintor d'art pop

Art consumista que utilitza tècniques que es puguin reproduir en sèrie. Els motius són elements de la cultura popular. Renuncien a l'art elitista de l'abstracció. El color està al servei de la reproductivitat en sèrie.

Vasarely, Victor. Stri ond. 1972
Pintor op art

Art que preten crear efectes òptics utilitzant la perspectiva i el color.

López, Antonio. **Lavabo i mirall**. 1967
Pintor hiperrealista

Contraposat a l'art pop que utilitza la reproductibilitat, l'hiperrealisme crea obres úniques sobre temàtiques quotidianes. El color, la llum i la perspectiva s'utilitzen per donar sensació de realitat. Les textures són visuals.

Freud, Lucien. **Retrat d'Isabel II**. 2001
Vol representar una realitat figurativa sense idealitzacions. Utilitza el color, la textura de la pinzellada i el joc de llums i ombres per crear aquests efectes.